

Ikt. sz.: NOB-41/30-7/2020.

NOB-18/2020. sz. ülés
(NOB-42/2018-2022. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti összetartozás bizottságának**
2020. december 17-én, csütörtökön 13 óra 09 perckor
az Országház Delegációs termében (főemelet 40.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter éves meghallgatása</i> <i>(Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 41. §-a alapján)</i>	5
<i>Szijjártó Péter tájékoztatója</i>	5
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	10
<i>Szijjártó Péter válaszai, reflexiói</i>	17
<i>Az ülés berekesztése</i>	21

Napirendi javaslat

1. Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter éves meghallgatása
(Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 41. §-a alapján)

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Pánczél Károly (Fidesz), a bizottság elnöke

Fenyvesi Zoltán (Fidesz), a bizottság alelnöke
Szászfalvi László (KDNP), a bizottság alelnöke
Jakab István (Fidesz)
Dr. Zsigmond Barna Pál (Fidesz)
Balczó Zoltán (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Lázár János (Fidesz) dr. Zsigmond Barna Pálnak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Takács Gabriella tanácsadó

Meghívottak

Hozzászólók

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter
Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló

Megjelentek

Alexov Lyubomir szerb nemzetiségi szószóló
Magyar Levente államtitkár, miniszterhelyettes (Külgazdasági és
Külügyminisztérium)
Dr. Sztáray Péter András államtitkár (Külgazdasági és
Külügyminisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 13 óra 09 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

PÁNCZÉL KÁROLY (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Nagy szeretettel köszöntöm a Nemzeti összetartozás bizottsága ülésén megjelenteket. Nagy tisztelettel köszöntöm Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter urat. Elnézést kérek, hogy ilyen magasságokból szólok a jelenlévőkhöz, és hogy a miniszter úr háta mögött teszem mindezt! *(Derültség.)* Köszöntöm a kíséretében megjelent államtitkár urakat, Magyar Levente miniszterhelyettes urat és Sztáray Péter államtitkár urat. Köszöntöm a bizottság alelnökeit, tagjait, minden kedves érdeklődőt és azokat is, akik a zártláncú közvetítésen keresztül követik a bizottsági ülésünket. A bizottságunk mai munkáját ismét Takács Gabriella, a Kulturális bizottság munkatársa fogja segíteni. Távolmaradását előzetesen írásban dr. Molnár Zsolt képviselő úr, Bencsik János képviselő úr és Lázár János képviselő úr jelentette be, Lázár Jánost dr. Zsigmond Barna Pál helyettesíti a mai ülésen, így megállapítom, hogy a bizottságunk 7 fővel határozatképes. Külön szeretettel köszöntöm még a bizottság munkájában részt vevő két nemzetiségi szószólónkat, Varga Szimeon bolgár és Alexov Lyubomir szerb nemzetiségi szószólót.

Tisztelettel kérdezem a bizottságot, hogy elfogadja-e a kiküldött napirendünket, amely egyetlen pontból áll: Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter éves meghallgatása. Aki igen, az, kérem, most szavazzon. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. 7 igen szavazattal a napirendet elfogadtuk.

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter éves meghallgatása (Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 41. §-a alapján)

Így rátérünk egyetlen napirendi pontunkra. Az országgyűlési törvény értelmében a minisztert a miniszter feladatköre szerinti hatáskörrel rendelkező bizottság évente meghallgatja, így kerül most sor a külügyminiszter úr meghallgatására. Át is adom a szót a miniszter úrnak. Parancsoljon, miniszter úr!

Szijjártó Péter tájékoztatója

SZIJJÁRTÓ PÉTER külgazdasági és külügyminiszter: Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr és tisztelt Képviselőtársaim! Elnök úr, egy metodikai kérdéssel szeretném kezdeni, hogy a bizottsági elnök engedélyezi-e, hogy amíg a beszámolót megtartom, addig levegyem a maszkot, vagy ragaszkodnak a képviselő urak ahhoz, hogy addig is hagyjam fenn?

ELNÖK: Igen, aki beszél, az a beszéde időtartamára leveheti a maszkot. Köszönjük szépen. *(Szijjártó Péter tájékoztatója időtartamára leveszi a maszkját.)*

SZIJJÁRTÓ PÉTER külgazdasági és külügyminiszter: Megtisztelnék, nagyon szépen köszönöm, és így ráadásul ha majd kritikát kapok felelőtlenségemért, akkor annak felelősségét az elnök úrra tudom hárítani. *(Derültség.)*

Tisztelt Képviselőtársaim! A Nemzeti összetartozás bizottságában megtartandó beszámolómon kapcsán természetesen azzal kell kezdenünk, hogy 2020-at írunk, vagyis a trianoni békediktátum századik évfordulóján vagyunk jelenleg éppen, éppen ezért helyes döntést hozott az Országgyűlés akkor, amikor ezt az esztendő a nemzeti összetartozás évének nyilvánította. Az is világos, hogy a békediktátum már mindenki által ismert politikai, gazdasági, jogi és lelki veszteségeket okozott a magyarságnak, ugyanakkor a békediktátumnak, a békediktátum óta eltelt száz esztendőnek van egy

komoly külpolitikai tanulsága is, ezért is hozom ide elsőként ezt a kérdést, ugyanis az egykori Magyarországtól elszakított területeket megkapó országok egy évszázaddal ezelőtt még abban voltak érdekelték, hogy a magyar nemzet a lehető legteljesebb elszigeteltségben éljen politikai, gazdasági, kulturális és lelki értelemben egyaránt, ugyanakkor száz esztendővel Trianon után most már világosan látszik az is, hogy a törekvéseinknek megfelelően a szoros együttműködés vált mindannyiunk érdekévé a Kárpát-medencében, és ennek a szoros együttműködésnek a létrehozásában a határon túlra került magyar nemzeti közösségek és a határainkon belül élő nemzeti közösségek nagyon fontos és komoly szerepet tölthettek, illetve töltenek be.

A mi külpolitikánknak az alapja a kölcsönös tisztelet, a célja pedig az, hogy minden velünk együttműködő, velünk partnerségbe kerülő ország érdekelt legyen a mi sikerünkben, mint ahogy mi is érdekelték vagyunk a szomszédaink és a velünk együttműködő országok sikerében is, ugyanis ez a kölcsönös tisztelet és az egymás sikereiben való kölcsönös érdekelttség teszi sikeressé a Kárpát-medencét is. Azt hiszem, hogy az elmúlt esztendőkből világos bizonyítékát adtuk annak, hogy azok a szomszédos országok, amelyek együttműködnek a magyarokkal, azok egészen biztosan jól járnak, ezt mutatják a kereskedelmi számaink is. Egy érdekességet hadd mondjak önöknek, tisztelt képviselőtársaim! A tavalyi esztendőben a hét szomszédos országgal 42 milliárd eurót meghaladó kereskedelmet folytattunk, ami a nyolcszorosa annak a kereskedelmi forgalomnak, amelyet az Egyesült Államokkal folytatunk vagy ötszöröse a Kínai Népköztársasággal végrehajtott kereskedelmi forgalmunknak. A teljes magyar kereskedelmi forgalom egyötöde a szomszédos országokkal történik, a magyar vállalatok által külföldön végrehajtott befektetések közel egyharmada a szomszédos országok területén jön létre, és a Magyarországra érkező beruházások egytizede is a szomszédból érkezik. Szóval az a helyzet, tisztelt képviselőtársaim, hogy a szomszédos, egykor velünk ellenséges államok legtöbbszörrel - legtöbbszörrel! - immár a szövetségi viszony elmélyítésén dolgozhatnak.

Természetesen ha 2020-ról beszélünk, akkor a világjárványt sem hagyhatjuk ki a beszámolóból. A világjárványt most abból a szempontból hoznám ide, hogy ez a különleges kihívásokkal teli helyzet megerősítette bennünk azt az elkötelezettséget, amelyet úgy lehet leírni, hogy minden magyar felelős minden magyarért, és párhuzamosan azzal, hogy az anyaországról gondoskodni kell, a kormánynak ilyenkor ugyanúgy gondoskodnia kell a határon túl élő magyarok támogatásáról is. Szeretném önöket tájékoztatni arról, hogy az idei esztendőben az Ausztrián kívüli hat szomszédos ország területén élő magyar nemzeti közösség mindegyikének küldtünk az egészségügyi védekezéshez szükséges eszközöket, kis híján másfél millió maszkot, majdnem egymillió pár kesztyűt, 150 lélegeztetőgépet és egyéb, az egészségügyi védekezéshez szükséges eszközöket.

Az alapelvünk az idei évben sem változott a nemzetpolitika tekintetében: nekünk az az érdekünk, hogy a határon túl élő magyar nemzeti közösségek helyben erősödjenek, folyamatosan erősödjenek, ott erősödjenek, ahol a közösségeik már évek, évtizedek vagy évszázadok óta élnek, és ezt nem itt Budapesten találtuk ki, hanem amikor megkérdeztük a határon túl élő magyar nemzeti közösségek képviselőit, hogy mit kérnek, mire számítanak a kormánytól, akkor ezt a választ adták: a helybeni megerősítéshez szükséges eszközöket és erőforrásokat. Ezért szeretném tájékoztatni önöket arról, tisztelt képviselőtársaim, hogy az idei esztendőben is folytattuk a határon túl élő magyar nemzeti közösségek gazdasági megerősítése érdekében tett erőfeszítéseinket.

Tájékoztatom önöket, hogy 60 milliárd forintos keretösszeggel beruházástámogatási programot írtunk ki magyarországi vállalatoknak annak érdekében, hogy a szomszédos országok területén hajtsanak végre beruházásokat. A

60 milliárd forintos pályázati keretre 465 magyarországi vállalat jelentkezett, a pályázatok feldolgozása befejeződött, hamarosan a döntéshozatal is megtörténik. Összesen 110 milliárd forintnyi forrásigényt fogalmaztak meg a határon túl beruházást tervező, ezáltal ott 7400 munkahelyet megtartó és 3 ezer új munkahelyet létrehozni szándékozó magyar vállalatok.

Tájékoztatom önöket arról, hogy az idei esztendőben is megnyitottunk forrásokat a határon túli magyar közösségek gazdaságfejlesztési támogatási programjában. A Vajdaságban az idei esztendőben 11,8 milliárd forintnyi, Kárpátalján 2,4 milliárd forintnyi, Erdélyben 29,6 milliárd forintnyi, a Felvidéken 16,6 milliárd forintnyi, a Muravidéken 500 millió forintnyi, a Drávaszögben pedig 2,5 milliárd forintnyi forrás nyílt meg azon vállalkozások számára, amelyek a magyarok lakta területeken hajtanak végre beruházásokat, teremtenek munkahelyeket. Ez összesen 63,5 milliárd forint. Itt szeretném leszögezni azt, hogy ezek a határon túli gazdaságfejlesztési programok jók az adott területen élő magyar nemzeti közösségnek, de jók annak az országnak is, amelynek a területén ezek a beruházások létrejönnek, ugyanis ezek a beruházások ott hoznak létre munkahelyeket, ott növelik a költségvetési bevételeket, a vállalkozások ott fizetnek adót, ott vesznek igénybe beszállítókat, és hozzájárulnak a térségük fejlesztéséhez. Itt szeretném követendő és mintapéldaként megemlíteni Szerbiát, amely elsőként ismerte fel az ezen programban rejlő lehetőségeket, állt rendkívül korrekten ehhez a magyar kezdeményezéshez és tekintett a vajdasági magyar nemzeti közösség megerősödésére úgy, mint egy olyan összekötő kapocsra, amely erősíti Szerbiát is és erősíti a szerb-magyar kapcsolatokat is.

Ugyanakkor, tisztelt képviselőtársaim, a határon túl élő magyar nemzeti közösségek gazdasági megerősödése fontos, de nem elégséges feltétele az identitás megőrzésének, ahhoz mást is kell tenni, például a Kárpát-medencei magyar történelmi és kulturális örökség ápolására is szükség van. Ennek a Kárpát-medencei kulturális és nemzeti örökségünknek van egy épített örökség része is. Sok esetben sajnálattal kellett látnunk, hogy ez az épített örökség ebek harmincadjára kerül, leromló állapotban van sok olyan épület, művészeti alkotás, emlékmű, történelmi emlék, műemléképület, amely magában hordozza a Kárpát-medencei történelem és a magyar történelem különböző fejezeteit. Ezek megmentése érdekében alapítványt hoztunk létre, az Országgyűlés rendelkezett a Közép-európai Épített Örökség Megőrző Alapítvány vagyonjuttatásáról is, így az alapítvány megkezdheti a működését annak érdekében, hogy a Kárpát-medencei magyar történelem, a Kárpát-medencei és magyar történelem épített öröksége érdekében a szükséges lépéseket meg tudjuk tenni határon innen és túl is.

Tisztelt Képviselőtársaim! Tisztelt Elnök Úr! Hét szomszédos országból hat szomszédos országban él olyan magyar nemzeti közösség, amellyel való szoros kapcsolattartás tartozik talán a leginkább ennek a bizottságnak a hatáskörébe. Természetesen az Ausztriában élő magyar nemzeti közösségre is figyelünk, ugyanakkor nyilvánvaló, hogy az Ausztriában élő magyar nemzeti közösség egy egészen más típusú odafigyelést és törődést igényel, mint a másik hat szomszédos országban élő magyar közösség. Szeretném kiemelni, hogy a hat országból öt esetében komoly sikertörténeteket tudtunk az idei esztendőben felépíteni, ezek közül csak egyet-egyét szeretnék kiemelni.

Mindannyian emlékezhetünk rá, tizenegy és fél esztendővel ezelőtt, 2009. augusztus 21-én Sólyom László, az akkori köztársasági elnök megpróbált a Felvidékre, Szlovákiába menni, azonban a komáromi híd közepén megállították a szlovák hatóságok, és nem engedték át. Tizenegy évvel és szűk egy hónappal később Szlovákia és Magyarország miniszterelnöke közösen adott át egy újabb hidat Komáromban, a híd közepén, az átengedés korlátozása politikai okok miatt természetesen fel sem merült.

Szerintem több mint szimbolikus, hogy ezt a hidat jogilag a két állam osztatlan közös tulajdonként adtuk át, így szolgálja a két ország fejlődését, és szimbólumértékű is.

Szerbiára az előbb már utaltam. Szerbia vonatkozásában elmondhatjuk, hogy a történelmi ellenségeskedés történelmi barátsággá alakult át az elmúlt esztendőben. Szerbiát rendszeresen szoktam példaként hozni az Európai Unió különböző fórumain, amikor Szerbiát kisebbségi jogokból próbálják oktatni. Azt tudom önöknek mondani, hogy ha néhány európai uniós vagy oda igyekvő szomszédunk hasonló jogokat biztosítana és hasonló módon becsülné meg a magyar nemzeti közösséget, mint Szerbia, akkor a Kárpát-medence egy sokkal boldogabb hely lehetne. Úgyhogy innen is köszöntjük szerb barátainkat, egyúttal jelzem önöknek, hogy Szerbia külügyminisztere holnap Magyarországra látogat - új külügyminisztere van Szerbiának, hiszen a korábbi külügyminiszter a parlament elnöki tisztségét tölti már be. Szerbia vonatkozásában a parlamenti választásokat követően az utcahosszal győzedelmeskedő párt ismét bevonta a vajdasági magyarokat a kormányzati munkába, és a korábbi gesztusoknak megfelelően a vajdasági tartományi parlament élére ezúttal is a VMSZ elnökét választották meg, holott a számadatok alapján a választásokat megnyerő Szerb Haladó Párt a saját soraiból is választhatott volna elnököt. Ezt a kisebbségi politikát, amelyet Szerbia folytat a magyarokkal, példaként állíthatjuk tehát valamennyi ország és az egész Európai Unió elé is.

Szlovénia vonatkozásában csak röviden szeretném megemlíteni, hogy egy, a 90-es évek közepe óta húzódó praktikus ügy végére tudtunk ha még nem is pontot tenni, de egy vessző már van a mondatban, és a következő tagmondat végén, reméljük, már pont van, a Pince és Cirkovce közötti magasfeszültségű távvezeték alapkövét végre letették, a magyar oldalon több évtizede ott áll már a vezeték, szlovén oldalon is megépítik, és az ellátásbiztonság szempontjából nagyot tudunk előrelépni, mint ahogy a Horvátországgal történő együttműködés tekintetében is nagy lépésre került sor idén Magyarország energiaellátásának biztonsága vonatkozásában: Krknél megépült a cseppfolyósított gáz fogadására alkalmas terminál. Magyarország évente egymilliárd köbméternyi kapacitást le is kötött, és így meg tudtuk kötni a magyar energiatörténet első hosszú távú gázvásárlási megállapodását egy nyugati szereplővel, név szerint a Shell-lel.

Románia vonatkozásában is adhatok tájékoztatást sikertörténetekről, természetesen a sok nehézség és kihívás mellett. Létrejött az újabb autópálya-átkelési lehetőség, emellett a parlamenti választáson az RMDSZ kiváló eredményt elérve ismételten erős parlamenti képviselést biztosít az erdélyi és a székelyföldi magyarságnak. Szerintem, tisztelt elnök úr, e helyről is érdemes méltón gratulálni az RMDSZ-nek, Kelemen Hunor elnök úrnak és csapatának ahhoz a választási eredményhez, amellyel biztosították, hogy az erdélyi és a székelyföldi magyaroknak a jövőben is elég erős lehet a hangjuk a Románia jövőjéről szóló döntések meghozatala során.

Nem véletlenül hagytam a szomszédos országok felsorolása tekintetében az utolsó helyre Ukrajnát. Tisztelt elnök úr, tisztelt képviselőtársaim, Ukrajnában a magyarokkal szembeni gyűlöletkeltés és a magyarok megfélemlítése továbbra is a kormányzati politika fókuszában van. Ukrajnában a legsötétebb szovjet időkre emlékeztető eszközöket használnak ukrán állampolgárok, köztük magyar nemzetiségű ukrán állampolgárok folyamatos megfélemlítésére. Mindenfajta ígéretés, békülési szándék dacára a helyzet Magyarország és Ukrajna között súlyos. Azt kell látni, hogy Kárpátalja közös, ukrán-magyar sikertörténetté alakítására vonatkozó ukrán kormányzati felhívások egyelőre propagandaszövegek szintjén maradtak. A magyar kormány több tízmilliárd forintért finanszírozza Kárpátalján intézmények működését, óvodák, iskolák, egyházi intézmények, kulturális intézmények, kórházak

vonatkozásában beruházásokat finanszírozunk, készek vagyunk további támogatás nyújtására; az ukrán állam válasza erre, hogy az SZBU vagyis az ukrán titkosszolgálat ráúgja az ajtót békés emberekre, házkutatás címén elfoglalja a KMKSZ székházát, a KMKSZ elnökének saját otthonát, a kárpátaljai magyar főiskolát. Ez nyilván szégyenteljes. Ennél már csak a nemzetközi szervezetek cinikus hallgatása szégyenteljesebb, érdekes módon ilyenkor nem számít az egyetemi szabadság, a gondolkodás szabadsága.

Amikor mi, európai uniós külügyminiszterek összejövünk, és valaki emberi jogi aktivistákkal egy több ezer kilométerrel odébb megtörtént vélt vagy valós sérelmet tesz az asztalra, akkor egyórányi türelmi időt kapunk arra, hogy vagy elfogadjunk, vagy ne egy nyilatkozatot, most, hogy az Európai Unió határain történik ilyen emberijog-sértés - merthogy a kisebbségi jog emberi jog -, szóval amikor a határunkon, a szomszédságunkban történik ilyen kirívó jogsértés, akkor érdekes módon az Európai Unió, a nemzetközi szervezetek egy kukkot nem szólnak. Arra kértem a kollégáimat a NATO-ban, hogy ezután ne helyezzenek ránk nyomást, mert felesleges, arra nézvést, hogy a NATO-Ukrajna magas szintű tanácskozások blokkolását feladjuk; először ériék el az ukránoknál, hogy az emberijog-sértéseknek vessenek véget, adják vissza a magyaroktól elvett jogokat, fejezzék be a magyarok vegzálását, állítsák le a titkosszolgálatukat. Ilyen titkosszolgálati akciókat központi engedély nélkül nyilvánvalóan nem lehet végrehajtani, ezért állíthatjuk nyugodtan, hogy központi kormányzati politikai szintre emelkedett, és ott is maradt sajnos Ukrajnában a magyar közösséggel szembeni fellépés.

Még egy gondolatot szeretnék itt elmondani. Amikor a magyar kormány gondoskodik a határon túl élő, kárpátaljai magyar közösségről, amikor az oktatási, kulturális intézményeik működtetéséhez támogatást adunk, akkor a szeparatizmus meg a revizionizmus vádját szoktuk hallani. Na most, aki ilyenről beszél, az hülyeséget beszél, és elnézést - hogy is mondjam? - az egyszerű nyelvezetért, csak szerintem érdemes itt is tiszta vizet önteni a pohárba. Szeparatizmusról és revizionizmusról beszélni a kárpátaljai magyarság és a kárpátaljai magyar kormányzati politika tekintetében hülyeség, ezért azt javasoljuk azoknak, akik eddig is ezt tették, hogy fejezzék be.

Végezetül pedig egy gondolat erejéig a diaszpórában élő magyarság kapcsán szeretnék tájékoztatást adni önöknek. Az idei esztendőben megindítottuk a Diaszpóra Felsőoktatási Ösztöndíjprogramot, amelynek a funkciója az, hogy a világszerte diaszpórában élő magyarok, illetve az ő leszármazottaik, akik ugyan a magyarságukkal még tisztában vannak, de magyar nyelven már nem beszélnek, magyar közösségekbe nem volt módjuk járni, a magyar kultúrát, a magyar identitást csak hírből vagy távolról ismerik, azok számára ösztöndíjprogramot indítunk Magyarországon ötéves képzésekre. A jövő év szeptemberétől 28 magyar felsőoktatási intézményben tanulhatnak a diaszpórában élő magyarok annak érdekében, hogy a magyarságtudatukat és a magyarnyelv-tudásukat meg tudjuk erősíteni. Azt várjuk el vagy azt várjuk ettől a programtól, hogy a magyar nyelv és kultúra ápolásához a messze élő, ezért az anyaországgal kapcsolatot tartani nehezen tudó közösségeink újra megerősödjenek, és az anyaország és a diaszpóra közötti együttműködés szorosabb legyen. Ezért az ösztöndíjprogramból hazatérő fiatalokat arra fogjuk kérni, hogy egy ideig közösségi munkával segítsék az adott ország területén diaszpórában élő magyar közösséget, ezáltal segítve azt, hogy a magyarsághoz, az anyaországhoz, a magyar kultúrához, a magyar nyelvhez való ragaszkodás erősebb legyen.

Nos, tisztelt elnök úr, tisztelt képviselőtársaim, nyilván reggelig lehetne folytatni a beszámolót, hiszen a határon túl élő magyarok sorsa, a róluk való gondoskodás a kormányzati politika szíve közepében van, a nemzetpolitika nemcsak a külpolitikának,

hanem a kormányzati politikának is szerves és rendkívül fontosnak tartott része, ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a teljesség igényét itt nem lehet a magunkénak tudni, hiszen akkor valóban egy többnapos bizottsági ülésre kellett volna berendezkedni. Ezek voltak azok a legfontosabb csomópontok, amelyek köré szervezni gondoltam a mondanivalómat, tisztelt elnök úr, és természetesen állok képviselőtársaim rendelkezésére, akiknek a munkáját és az együttműködését előre is köszönöm. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, miniszter úr.

Tisztelt Bizottság! Azt szeretném javasolni, hogy egy körben tegyük fel a kérdéseinket, mondjuk el a véleményünket a miniszteri meghallgatás kapcsán elhangzottakkal összefüggésben. Önöké a szó. *(Jelentkezések.)* A jelentkezés sorrendjében Szászfalvi László alelnök úré a szó.

Kérdések, hozzászólások

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (KDNP), a bizottság alelnöke: Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Először is szeretném megköszönni a miniszter úrnak a rendkívül informatív tájékoztatását és legelsősorban persze a tájékoztató mögötti munkát, hiszen most ez egy nagyon rövid összefoglalója volt annak az egész éves munkának, amelyet nyomon kísérhettünk a miniszter úr és munkatársai részéről. Köszönjük szépen ezt az elkötelezett és eléggé pörgős munkát, hogyha lehet így fogalmazni.

Ukrajna kapcsán szerettem volna kérdezni - nyilván ez a legégetőbb problémánk jelen pillanatban. Tudjuk azt, hogy a miniszter úr harcolt, és elég sok fronton az asztalra tette ezt a témát részben a NATO, részben az EBESZ, részben pedig az Európa Tanács főtítkárával való megbeszélés során is. Tudom, hogy ez egy nyilvános ülés, de ettől függetlenül amit el lehet mondani, hogy konkrét reagálások történtek-e ezeken a megbeszéléseken, történtek-e konkrét ígéretek vagy egyéb olyan biztató reakciók, amelyek a jövőben esetleg pozitívvá tehetik ezt az ügyet? Illetve van-e még eszközünk? Tehát azt szeretném kérdezni a miniszter úrtól, hogy milyen eszközök állnak rendelkezésre a továbbiak során, hogy a kárpátaljai magyarság helyzetét minél hamarabb meg tudjuk fordítani, nyilván pozitív értelemben.

A másik dolog, amire röviden szeretnék utalni, az a gazdaságfejlesztési programok fontossága. Én azt gondolom, hogy egy óriási változás részben már a határon túli, külhoni magyar nemzeti közösségek számára a gazdaságfejlesztési programok megindítása az elmúlt esztendőik során, de azt gondolom, hogy ez az újabb pályázati lehetőség még szélesíti ezt a - ha lehet így fogalmazni - expanziót, hogy a magyarországi vállalkozásoknak a külhoni nemzeti közösségek területén, térségében végzett beruházásokat is támogatja a kormány. Én azt gondolom, hogy az egy óriási fegyvertény, hogyha tízezer munkahelynek a megtartását, illetve újjak létrehozását el tudják indítani ezek a programok, és reménység szerint a következő évben ez folytatódni tud, tud-e folytatódni esetleg a következő évben? A járványhelyzet itt nyilván nem egy egyszerű kihívás elé állít bennünket. Nyilván nagyon pozitív lenne, hogyha ezt tovább lehetne vinni.

Még egyszer köszönöm szépen a miniszter úrnak és munkatársainak a munkáját, és jó pihenést és áldott ünnepet kívánok, ha hozzá lehet még ennyit tenni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, alelnök úr. Fenyvesi Zoltán alelnök úr!

FENYVESI ZOLTÁN (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Miniszter Úr! Államtitkár Urak! Tisztelt Képviselőtársak! Én két gondolat köré szeretném a hozzászólásomat csoportosítani. Az első gondolat mindenképpen a dicséreté és a gratulációé, hiszen az a külpolitika, az a külpolitikai álláspont, amelyet Magyarország az idén képviselt, mindenképpen egy siker mind Magyarország szempontjából, mind pedig a magyar emberek szempontjából. Én azt gondolom, hogy sikerült azokat a gazdasági programokat is beindítani, amelyeket a Külügyminisztérium, a Külgazdasági és Külügyminisztérium célul tűzött ki, és természetesen azt is láthatjuk a világ eseményeit figyelve, hogy a magyar külpolitika nem elszigetelődött, hanem megerősödött az elmúlt időszakban, és ez mindenképpen jó a magyar emberek számára is.

A második gondolatom a köszöneté, hiszen azt is lehetett látni, hogy ez az év egy rendkívüli év volt, és a rendkívüli év rendkívüli cselekedeteket is várt tőlünk. Köszönöm szépen, hogy a Külügyminisztérium azonnal segítséget nyújtott a magyar közösségeknek akkor, amikor a magyar közösségek bajban voltak. Én azt gondolom, hogy a szükség, a baj mutatja meg mindig, hogy ki a barát, de nekünk a külhoni magyarok nemcsak barátaink, hanem testvéreink is, és mindenképpen szükség volt a segítségnyújtásra, sőt a Külügyminisztérium sokszor még a saját államuk kormányának a segítségét is megelőzte a magyar közösségek számára, ami mindenképpen pozitívum, és köszönet érte. Én azt kívánom és azt kérem, hogy a jövőben is tekintsünk prioritásként a külhoni magyarokra, és ha tudunk, akkor nyújtsunk nekik segítséget, mert egészen biztos, hogy számítanak a segítségünkre is. Ebből következően én is jó munkát, jó pihenést kívánok az elkövetkezendő hetekre, és hasonló szép sikereket kívánok a következő évre is.

Viszont egy kérdéssel szeretném zárni. Az idén elmaradt a legmagasabb szintű ukrán-magyar diplomáciai tárgyalás, elmaradt a miniszterelnökök tárgyalása. Várható-e, hogy a következő évben ez megvalósul, és ezáltal is tudjuk segíteni a külhoni, elsősorban az Ukrajnában élő magyar testvéreinket. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, alelnök úr. Balczó Zoltán képviselő úr!

BALCZÓ ZOLTÁN (Jobbik): Elnök úr, köszönöm a szót. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Miniszter Úr! Köszönöm szépen a beszámolóját, és nemcsak a beszámolóját, hanem az egész évi tevékenységét, amit a határon túli magyarság identitásának a megőrzéséért végzett. Ezt szeretném rögzíteni, mivel kritikát is mondanék, de ez az összkep, ahogy én látom az ön tevékenységét.

Őn a beszámolóját külgazdasági miniszterként kezdte, és külügyminiszterként folytatta. Én a külügyminiszteri tevékenységével kapcsolatban szeretnék néhány megjegyzést tenni. Én nagyra tartom azt, hogy adott esetben, ahol szükséges, ön konfrontációt is vállalt, ez sajnálatos módon nemcsak Ukrajna volt, hanem bizonyos kérdésben Klaus Johannis román államfővel szemben, a súlyosan magyarellenes kijelentéseivel szemben is határozottan fel kellett lépnie. Ez nem volt jellemző a 2010 óta kormányon lévő Fidesz-KNDP-s kormány előző politikájára. A minden áron való... Persze minden kérdésben a békét kell keresni, de azt úgy elérni, hogy jobb, ha a legsúlyosabb esetekben is hallgatunk, az szerintem egy téves felfogás volt, és - még egyszer mondom - én nagyra tartom a miniszter úrnak a szükséges mértékű szembenállás-vállalását, aminek nyilván a megoldás a célja.

Egy körképet is mondott a határon túli magyarok, magyarság helyzetéről. Valóban pozitívnak kell tekintenünk, hogy Romániában a magyarságnak a bukaresti parlamenti, szenátusi erejét sikerült megőrizni és az RMDSZ-nek gratulálni kell. Annnyit hadd tegyek hozzá, hogy olyan mértékű feszültség alakult ki az RMDSZ és a

másik párt, illetve pártszövetség között az önkormányzati választások kapcsán, nem akarok rá kitérni, hogy sajnos részben - részben! - magyarországi befolyásra is, hogy én azt mondom, hogy örülni kell annak, hogy az országgyűlési választásokra együttműködés jött létre az Erdélyi Magyar Néppárt, a Magyar Polgári Párt és az RMDSZ között - nyilván az RMDSZ a meghatározó, ez nyilvánvaló volt, de azért ezt fontosnak tartom a siker érdekében. Amennyiben tehát az RMDSZ-t elismerjük, és gratulálunk neki, akkor ha nekik szól az elismerés, tegyük hozzá azt, hogy és ahhoz is gratulálunk, hogy sikerült az összefogást megvalósítani.

A szerbiai helyzettel kapcsolatban is hadd mondjak azért véleményt! Örülni kell annak, hogy a magyar kormánynak nagyon jó a kapcsolata a szerb kormánnyal, hogy nincsenek konfliktusok. Nyilvánvaló, hogy az a tény, hogy a Vajdasági Magyar Szövetség nem tudom most már hányadik ciklus óta kormányzati tényező, az a pozícióból adódóan lehetőségeket teremt arra, hogy a magyar közösség érdekeit képviselni lehessen. Ugyanakkor azért nem száz százalékig rózsás a helyzet, és hadd mondjam el, hogy én európai parlamenti képviselőként a szerb delegációnak voltam a tagja, ahol évente összejöttünk, Strasbourgban is, néztük az előrehaladását a csatlakozás kapcsán, és hadd idézzek egy '18 végén tárgyalt jelentésből, amelyet az Európai Parlament nyújtott be! A jelentés felkéri a szerb kormányt, hogy hajtsa végre a nemzeti kisebbségek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződéseket; megállapítja, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak garantálása terén nem történt előrehaladás, nem kielégítő az, ami megtörtént; létezik cselekvési terv, de az teljeskörűen nem lett végrehajtva; felhívja Szerbia figyelmét a kisebbségi nyelvhasználat biztosítására az oktatásban, a közigazgatásban, a médiában - és ilyen megjegyzések voltak, amelyek ismétlődő módon az előző években is jellemzően kritikák voltak. Ezt azért mondom el, mert én megértem, és nem várhattam el, hogy az Európai Parlamentnek és a szerb kormánydelegációnak ezeken a közös megbeszélésein - miután a VMSZ kormánynon van a Szerb Haladó Párttal - az erős kritikát adott esetben a Fidesz-KDNP EPP-frakció vajdasági tagja mondja el, vagy azok, akik a delegációban magyarként jelen voltak, ennyit azért itt el kellett mondanom. Nyilván elmondtam, hogy miért tartom valóban eredménynek a kormánynon létet, de azért a szerb előrehaladás ezen a téren is hagy még kívánnivalót maga után. Arra most nem akarok kitérni, amit a Nemzetpolitikai Tükör legújabb számában olvashattunk, hogy sajnos természetesen mindenhol vannak belső feszültségek, a Magyar Szó igazgató asszonyának a képviselővé válása egy olyan ellentmondást teremtett, ami még a szerb médiahatóság szerint is talán elkerülendő, hogy az egyetlen magyar nyelvű napilapnak az igazgatónöje ilyen szoroson egy politikai pártnak a képviselője - de ez csak egy arra vonatkozó megjegyzés volt, hogy azért ott is vannak még teendőik.

Annak örülni kell, mert volt egy nagy veszély a szlovákiai magyarság oktatásának a megmaradása kapcsán, ami egy olyan törvényt jelentett, amely a létszámokat korlátozta volna, és nagyon örülünk (*Szijjártó Péter bólogat.*) - látom, bólogat a miniszter úr, nyilván tisztában van vele -, hogy kivonták ez alól a nemzetiségi oktatást. Ott is bízunk abban... Egy együttműködés ott is körvonalazódik a különböző pártok között, és megvan a remény a parlamenti képviseletre.

És akkor hadd térjek át a gazdasági támogatások kérdésére, előrebozsátva, hogy természetesen nagyon fontosnak, kötelességnek tartjuk és tartja a Jobbik, hogy az identitásmegőrzéshez nemcsak közvetlenül felhasználható összegekkel kell támogatást nyújtani, amelyeket elköltenek, hanem a gazdaságfejlesztéssel is, amely hosszabb távon képes ezt a megmaradást segíteni. Az egy kicsit furcsának tűnt, hogy mintha a Külügyminisztérium ebben a tekintetben egy olyan költségvetés a költségvetésben lenne, mert amikor a 2019-es költségvetés kapcsán, a zárszámadás kapcsán ebben a bizottságban tárgyaltuk nyilván a határon túli költségvetést, kaptunk egy ilyen nagyon

szép táblázatot (*Felmutat egy dokumentumot.*), és örültem annak, hogy ebben minden fel van tüntetve, a különböző helyről érkező források, Országgyűlés, Igazságügyi Minisztérium, Miniszterelnökség, Bethlen Gábor Alap, összegezve, hogy ez az, ami a támogatás, és megkérdeztem, hogy de miért nincs ott a Külügyminisztérium, hisz tudomásom szerint 36 milliárd forint gazdaságfejlesztési program volt '19-ben, miért nem szerepel ott, és nem tudtam rá választ kapni. Ez tehát egy kicsit furcsa volt a számomra.

Nyilván a Külgazdasági és Külügyminisztériumnak a gazdaságfejlesztési támogatása nagyon fontos és pozitív, csak arra vigyázni kéne, hogy ne legyenek olyan nagyon támadható, a szabályoknak nem megfelelő, egyedi esetek, amelyek kétségbe vonják ennek az objektivitását. Engedje meg, hogy most egy példát hadd mondjak! A Pro Economica Alapítványról van szó, amely 4,5 milliárd vissza nem térítendő támogatást nyújtott egy tejfeldolgozó és hűtőház felépítéséhez egy olyan cégnek, amelyet egy Balázs László nevű úr tulajdonol. A pályázat előtt jegyeztették be a két céget, nem feleltek meg a követelményeknek, nem felelt meg annak, hogy hány éves tevékenysége, milyen beszámoló legyen, nem az adott területen tevékenykedett, tehát több tekintetben nem felelt meg a kiírási feltételeknek, de megkapta a 4,5 milliárd forintos vissza nem térítendő támogatást. Ennek a Balázs László nevű úrnak a testvére Balázs Attila, aki nagyon erőteljesen, nem sorolom fel, hogy mennyi projektben működik együtt Mészáros Lőrincsel és az ő körével. Nem az a gond, hogy önmagában olyan valaki kap jelentős támogatást, aki ehhez a körhöz tartozik, hanem hogy úgy kapja meg, hogy a feltételeknek nem felel meg, és ezt azért emeltem ki, mert a Pro Economica Alapítvány működésének az átláthatóságát és azt, hogy ilyen esetek ne forduljanak elő, azért tartom fontosnak, mert azt látnunk kell, hogy a magyar társadalomban a konszenzus nem alakult ki az emberek között abban, hogy mennyire kötelességünk a határon túli magyarok segítése mindenben, mennyire kötelességünk akár a gazdaság támogatása is, sajnálatos módon nagyon megosztottak ebben az emberek. Én természetesen azt szeretném, ha ez a megosztottság nem létezne, ezért emeltem ki azt, hogy az átláthatóság, a pályázatelbírálások olyan módja, amely teljesen megfelelő, azért fontos, mert lehet, hogy a 95 százalékra ez igaz, de amikor a sajtóban erről az 5 százalékról lehet olvasni, akkor ez az emberek adott részét elidegenítheti ettől a nemzetpolitikai kötelességünktől. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Zsigmond Barna Pál képviselő úr!

DR. ZSIGMOND BARNA PÁL (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr. Csak nagyon röviden szólnék. Mindenekelőtt köszönöm a miniszter úrnak és a csapatának a beszámolót, gratulálok a miniszter úrnak és csapatának, és további sok sikert kívánok!

Politikusként hadd reagáljak először Balczó képviselőtársam megjegyzéseire! Biztos vagyok benne, hogy a miniszter úr érdemben fog válaszolni néhány kérdésre, de politikusként azért nehezen tudtam követni, hogy ön pontosan mit is akar mondani, mert időnként hol nagyon elismerően, időnként hol kritikusan, nagyon kritikusan beszélt, csapongott, ha úgy tetszik (*Balczó Zoltán közbeszól.*), de szerintem ez érthető, mert ez a Jobbik lelkiállapotához hasonló kérdés (*Balczó Zoltán felemeli a kezét.*), mert önök valamikor a nemzeti dimenziót értették, és tudták, hogy mit jelent az, hogy magyar nemzet, de most olyanokkal szövetkeztek, mint a Demokratikus Koalíció vagy a Momentum, és amikor itt a romániai pártokról, a romániai magyar pártokról beszélt, akkor szerintem igen nehéz lehetett önöknek megemészteni azt, hogy újdonsült szövetségesük, a Momentum egy román pártot támogat, és nemcsak Romániában, hanem például Szlovákiában is a szlovák jelölteket támogatta. Ez tehát valóban egy nagyon nehéz helyzet lehet, a Jobbikban megélni ezeket az összefüggéseket, tehát

megérteni is nagyon nehéz, megélni pedig szerintem még nehezebb, különösen önnek, aki régi harcosa a nemzeti ügyeknek, és akinek a korábbi tevékenységét mindannyian elismerően figyeltük.

Ami a konkrét kérdést, megjegyzést illeti, Ukrajna kapcsán Szászfalvi alelnök úr is feltette a kérdést, hogy mit lehet tenni, merthogy mindenkiben úgy - hogy mondjam? - forrong az indulat, hogy ezt mégsem lehet. Tehát persze minden eszközzel, politikai, kormányzati, európai tanácsi, európai uniós, egyéb nemzetközi eszközökkel próbáljuk felhívni a nemzetközi közvélemény figyelmét arra, hogy mi is történik Ukrajnában, de valahogy szerintem itt az egész magyar társadalmat meg kéne mozgatni. Tehát amikor valami történik Ukrajnában, akkor képviselőként mi számtalan levelet kapunk mindenféle civil szervezetektől, egyházaktól, tehát lehet, hogy ebben - hogy mondjam? - felhívással kéne fordulnunk a magyar társadalomhoz, hogy egyetemenk, műhelyek, civil szervezetek mind-mind szólaljanak fel, hiszen itt valóban drámai helyzet van. Ez egy magyar társadalmi ügy, tehát a kormány és a politikai szereplők, amit lehet, megtesznek, de ez egy összmagyar kérdés, tehát itt szerintem van még teendő, és hátha át tudjuk lépni a nemzetközi közösség ingerküszöbét úgy, hogyha bekapcsolódnak ebbe egyéb civil szervezetek is. Mondjuk én a Soros-féle szervezetekre sajnos nem nagyon számítok, de van egy csomó olyan civil szervezet, amely a magyar nemzeti ügyet képviseli, és számíthatunk rájuk talán ebben a kérdésben is.

Egy konkrét kérdésem lenne. A horvát-magyar viszony tekintetében ugye volt néhány kérdés, amely terhelte ezt a kapcsolatot, bár látványosan jól alakultak az elmúlt időszakban a kapcsolatok. Hogyan látja a miniszter úr ennek a relációnak a jövőjét, milyen lehetőségek vannak ebben, különösen azért, merthogy a magyar közösség jól szerepelt a választásokon, és jó pozíciókat harcolt ki magának. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Jakab István képviselő úr, és természetesen a képviselői felszólalásoknak és ennek a körnek a végén Balczó Zoltán képviselő úr majd ismét megkapja a szót. Elnök úr, parancsolj!

JAKAB ISTVÁN (Fidesz): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr, Képviselőtársaim! Nem kívánom megismételni a képviselőtársaim által feltett kérdéseket, mert az én kérdéseimet is elmondták. Viszont engedjék meg, hogy megköszönjem a miniszter úrnak és csapatának a határon túl végzett nemzetépítő, nemzetegyesítő munkáját, és külön azt, hogy végre az egységet érezzük, és ez a választás ezt igazolta. Köszönjük itt most ezt a munkát. Nyilván a Románia területén élő magyarságról beszélek, nyilván Kárpátalja kapcsán külön köszönjük az erőfeszítést, jómagam, azt hiszem, nem vagyok vádolható azzal, hogy nem járom ezeket a területeket, hogy nem ismerem az embereket. Ez nap mint nap tetten érhető. És engedje meg, hogy elmondjam: tegnap este itt a házban fogadtam erdélyi barátaimat, és csillogó szemmel mondták, hogy, tudod, amikor a Szijjártó miniszter úr ott volt, és segített nekünk, mennyire fontos volt, és mennyire figyelt erre mindenki. Miniszter úr, ezt kénytelen voltam elmondani, nem azért, hogy piros pontokat szerezzek, hanem azért, hogy az őszinte szó hangozzék el. Ott valóban szívből egybe tudták kovácsolni és szívből együtt van most az erdélyi magyarság például. Nagyon jó együttműködés van. Ezt vigyük tovább! Ehhez nyilván amit mi a magunk részéről szakmai, civil vonalon hozzá tudunk tenni, azt hozzátesszük a támogatásokhoz, ha kell, tudást, információt a civil vonalon is. Köszönjük szépen az együttműködést. Áldott ünnepeket! *(Szijjártó Péter: Köszönöm.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Varga Szimeon bolgár szószóló!

VARGA SZIMEON bolgár nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Nem tudom, hogy hallani-e. *(Jelzésre:)* Igen, köszönöm szépen. Én is szeretném megköszönni a miniszter úr munkáját, a munkatársainak, a miniszterhelyettes úrnak és munkatársainak a munkáját a magyarországi bolgárok és a magam nevében. Nagyon jó volt hallani a beszámolójában azt, hogy Magyarország nem tesz különbséget a határon túl élő magyarok és a Magyarországon élő bolgár közösségek tekintetében. Ez azért is nagy öröm számunkra, hiszen ezt érezzük is a bőrünkön, ahogy lehet mondani, főleg úgy, hogy az idei évben Magyarország kormánya és a Külügyminisztérium segítségével hozzájutunk egy olyan pénzeszközhöz, 2,6 milliárd forinthez, amelyből egy régi álmunk teljesülhet, felépíthetünk egy bolgár központot, amelyben iskola, óvoda és közösségi terek találhatóak, és továbbmenve ez talán azért is fontos, mert mióta a miniszter úr hivatalban van, azóta sosem voltak ilyen jók a magyar-bolgár kapcsolatok, ezt Bulgáriából is örömmel tudom tolmácsolni, ezt meg is kapom, és az utóbbi találkozó gyümölcseként - biztos a miniszter úr is értesült már róla - tegnap egy bolgár kormánydöntés született a tekintetben, hogy Bulgária is támogatja 1 millió euróval ennek a bolgár központnak a megépülését, és külön a határozatban jó volt olvasni azt, hogy nagyon fontos Bulgáriának a magyarországi bolgárság és a magyar-bolgár kapcsolatok, és a magyar-bolgár barátság reményében szeretnének tovább dolgozni. Én csak a köszönetet szerettem volna még egyszer átadni. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Van-e más kérdés, hozzászólás? *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, Balczó Zoltán képviselő úré a szó. Kérem, hogy ha lehet, röviden reagáljon a Zsigmond Barna Pál képviselő úr által felvetettekre. Parancsoljon!

BALCZÓ ZOLTÁN (Jobbik): Tisztelt Bizottság! Igen, nagyon sajnálom, hogy reagálni kell, nagyon sajnálom, hogy időt kell elvenni többek között a miniszter úrtól. Azt ígérem, hogy amit most elmondok, azt többet nem fogom elmondani ebben a bizottságban, ha Isten erőt ad, és még bő egy évig itt vagyok, akkor változatlanul tudomásul veszem. Egyedül erre készültem a mai nap tudatosan, hogy ha Zsigmond Barna Pál - nem őt minősítem - a szokásos szánalmas, cinikus pártpolitikai felszólalását megteszi, akkor lehetőséget kérek arra, hogy ezt röviden egyszer elmondjam.

Hogy egy kicsit vicces cinizmussal kezdjem, állandóan azért aggódik, hogy a DK-nak és a Jobbiknak a nemzetpolitikában meglévő nagyon eltérő felfogása hogy jön majd szinkronba. Ne vegye ennyire biztosra, hogy ellenzéki koalíció alakul, van esélyük megtartani a politikai hatalmat, mert ez akkor lesz éles. Jelenleg van egy párt, a Jobbik, amelyik fontosnak tartja ezt a bizottságot, képviselteti benne magát - a Demokratikus Koalíció még tanácskozási joggal sem. Van a Jobbik, amely az Magyar Állandó Értekezleten konstruktív módon részt vesz - a DK nem is képviselteti magát. Vissza lehet nézni - nem Balczó Zoltán felszólalásait - az elmúlt tíz évben a Jobbik szavazásait. Ezért kérem, hogy ne rajtunk kérje állandóan számon azt, ami a DK felfogása.

Azt a tényt, hogy lehetséges, hogy közös listán fog indulni a választáson a Jobbik és a Demokratikus Koalíció, nem megyek bele a részleteibe, ön is tudja, hogy ezt az önök választásitörvény-változtatása idézi elő. Egy egyéni képviselőnek van választási lehetősége az önök által ránk kényszerített helyzetben: vagy ezt a listát vállalja, vagy befejezi a politikai pályafutását, de a Jobbiknak nincsen. Azt is nagyon jól tudja, mindig elhangzott, hogy a Jobbik azt mondta, hogy ő helyesebbnek, jobbnak tartja a külön listát. Ennek ellenére azt mondom, hogy ha lesz egy közös lista, és ahhoz tartozik egy közös program, és abban a közös programban az lesz benne, hogy vonjuk meg a határon túliak szavazati jogát, amit a DK nem támogatott, ha az lesz benne, hogy

gazdaságilag ne támogassuk a határon túliakat, vagy fogjuk azt vissza, akkor mondja azt nekem ön ebben a bizottságban, hogy nagyon sajnálja, hogy a Jobbik eljutott ideig! De jelenleg nem itt tartunk.

Ezért nagyon kérem..., pontosabban, hogy ezt hallgassa meg, remélem, megpróbálja valahogy az én felfogásomat elfogadni, és ígérem, akármit fog mondani, többet én erre nem fogok válaszolni. Csak, tudja, az a furcsa, hogy miért nem azt becsülik meg, hogy az a Jobbik, amelyik most létezik, az ennek a nemzeti konszenzusnak a részese akar lenni. Ezt nem értem. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. A képviselői vélemények, kérdések végére értünk. Mielőtt felkérem a miniszter urat, hogy az elhangzottakra reagáljon, nekem is engedjenek meg három rövid gondolatot!

Az egyik egy technikai jellegű megjegyzés. Balczó képviselő úr a zárszámadás kapcsán mutatta azt a bizonyos táblázatot. Arról azt kell tudni, hogy a Pénzügyminisztériumból rendszeresen érkező főosztályvezető úr a mi munkánkat próbálja segíteni azzal, hogy az egyébként hat-nyolc minisztériumnál külön lévő, nemzetpolitikai célokra szánt összegeket megpróbálja nekünk egy táblázatba összegyűjteni, ami nem volna neki kötelezettsége. Egyébként örülünk annak, hogy több minisztérium is foglalkozik nemzetpolitikai kérdésekkel. Akkor éppen a külügynek a gazdaságélénkítő csomagja, amely nem is volt kis összeg, hiszen megközelítette a 40 milliárdot, ebből kimaradt, de ez a főosztályvezető úrnak gyakorlatilag nem munkaköri kötelezettsége, hanem a személyes segítsége felénk, és történhetnek ebben a segítségben hiányosságok.

A dolog lényegi részét tekintve, tisztelt miniszter úr, én is nagyon-nagyon szépen köszönöm önnek és kollégáinak az éves munkáját, amelyet a nemzeti összetartozás évében a nemzetpolitika terén tettek, és a nemzetpolitikánk zászlóshajói kapcsán - mert szerencsére azért több ilyen van, ilyen volt az elmúlt időszakban az óvoda- és iskolaépítési programunk, ilyen a Határtalanul! programunk, és ilyen zászlóshajó a gazdaságélénkítő program, amelyről itt ma többen szót ejtettek - az egyik legutolsó terület, ahol ezt elkezdtük, Erdély volt, hiszen ahol minden adott volt, az a Délvidék volt Szerbiában, szerencsére ott a többség is úgy vette, ahogy a miniszter úr szövegezt, hogy pontosan tudják, hogy ebből Szerbiának is haszna van, abból, hogy ha ott egyébként magyar nemzetiségűek, magyar állampolgárok, kettős állampolgárok megmaradnak, gyarapodnak jó adófizetőként, az az ottani többségi társadalomnak is haszon. A sor végén kezdtünk bele a nagy fejlesztésbe Románia területén. A kérdésem arra vonatkozik, hogy ugyan hallhattuk, hogy most már ott is több tízmilliárdos összegre emelkedett ez, Csángóföldet sikerült-e bekapcsolnunk ebbe a gazdaságélénkítésbe. Ha nem lett volna ilyen pandémiás helyzet ebben az évben, akkor nyilvánvalóan több vendéget is meg tudunk hívni a bizottsági ülésre, így például Járai Zsigmond volt pénzügyminisztert is, aki Csángóföld kapcsán munkafeladatot és szolgálatot kapott, de így öntől vagy az államtitkár uraktól kérdezem, hogy Csángóföldön is elindult-e az ott élő magyarok boldogulását segítő gazdaságélénkítő program.

Még mindig a gazdaságélénkítő program kapcsán kérdezem - többen beszéltünk a kárpátaljai nehézségekről, a főiskola elleni támadásról, a magyar politikusok elleni támadásról -, hogy mennyire lehetetlenítik el az ukrán hatóságok az Egán Ede-tervet, tehát a kárpátaljai gazdaságélénkítő programot.

A harmadik gondolat pedig az, hogy köszönöm szépen a miniszter úrnak, hogy szóba hozta a közép-európai épített örökség védelme érdekében létrehozott alapítványt, amelyet ebben az évben fogadtunk el egy parlamenti döntéssel. Ezt nagyon fontosnak tartom, hiszen magyar értékek, épített örökség sok esetben csak így

maradhat fenn, és egyben szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a napokban jelent meg egy román aukciós ház felhívásában mintegy 11 olyan erdélyi ingatlan licitre való kiírása, tervezett értékesítése, amelyek között például olyanok vannak, mint a zsigó Wesselényi-kastély vagy a Teleki Géza-kastély Pribékfalván vagy a Bánffy-kúria Mikeházán. Nyilvánvaló, hogy azt kérem a miniszter úrtól, kollégáitól, hogy ezekre az ingatlanokra figyeljünk oda, ha nincs magyar magánvállalkozó, aki később ezt turisztikai, idegenforgalmi célra megvásárolná, akkor nyilvánvalóan a magyar államnak kell ezen az alapítványon keresztül odafigyelnie arra, hogy ezek megmaradhassanak magyar tulajdonban.

Még egyszer köszönöm szépen a miniszter úrnak az eddigi beszámolóját, a munkáját, és tisztelettel kérem, hogy reagáljon az elhangzottakra.

Szijjártó Péter válaszai, reflexiói

SZIJJÁRTÓ PÉTER külgazdasági és külügyminiszter: Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Köszönöm szépen a felvetéseiket, kérdéseiket, az elismerő szavakat pedig majd továbbítom azoknak, akiket azok megilletnek.

Talán Ukrajnával szeretném kezdeni, tekintettel arra, hogy szinte mindenki érintette ezt a témát. A NATO, az Európai Unió, az EBESZ, az Európa Tanács ülésein mind egytől egyig felvettem természetesen ezt a kérdést. Azt kell mondjam, hogy a NATO- és az EU-körben történő felvetést követően a horvátoktól kaptunk támogatást, tehát a horvát külügyminiszter mind a két esetben pozitívan Magyarország mellett és a kisebbségi jogok érvényesítése mellett állt ki, amit szerintem e helyről is nagyrabecsüléssel kell illetnünk. Az EBESZ vonatkozásában azért összetettebb a kérdés, mert az EBESZ-nek van egy speciális megfigyelő missziója Ukrajnában, alapvetően az ország keleti területén, körülbelül húsz magyar megfigyelő is működik ebben a misszióban. Az EBESZ központi költségvetéséhez nyilván Magyarország is hozzájárul, tehát nyilván joggal várjuk el azt, hogy ez az illetékes közpénzen fenntartott nemzetközi misszió pártatlanul lássa el a feladatát minden esetben. Az albán elnökséggel, a külügyminiszterrel személyesen konzultálva sikerült elérni azt, hogy ez a speciális megfigyelő misszió járőröket küldött Kárpátaljára, aztán utána kiderült, hogy persze küldtek járőröket, de megtiltották számukra, hogy a magyar közösség képviselőivel kapcsolatba lépjenek, és csak az SZBU helyi vezetőivel beszélgettek a pártatlan és kiegyensúlyozott tájékozódás érdekében. Végül erőteljes fellépésre, az albán miniszterelnökkel beszéltem, illetve az albán miniszterelnököt kértem arra, hogy ebben segítsen, ő meg is tette a maga részéről megtehető összes szükséges lépést, és ezután az EBESZ speciális megfigyelő missziója kegyeskedett a magyar nemzeti közösség képviselőivel is találkozni. Így állunk jelenleg a nemzetközi szervezetek lelkiállapotát és kiegyensúlyozott megközelítését illetően.

Hogy milyen eszközeink vannak? Csak azokat az eszközöket tudjuk használni, amelyek abból fakadnak, hogy mi bizonyos nemzetközi integrációknak tagjai vagyunk, Ukrajna meg nem, de szeretne, tehát az Európai Unió és a NATO vonatkozásában is élünk minden olyan eszközzel, amelynek nyomán a további ukrán integráció esetében feltételként szabhatjuk meg a kisebbségi jogok érvényesítését.

Ugye, azért volt igazán fájdalmas, ha jól emlékszem, 2017-ben az új ukrán oktatási törvény elfogadása, mert előtte éveken keresztül harcoltunk azért, hogy egyes nyugat-európai országok is a beleegyezésüket adják az EU-Ukrajna vízummentességi megállapodás életbe léptetéséhez és a társulási megállapodás életbe léptetéséhez, nyugat-európai országokkal kellett harcolni, tehát mi mellette voltunk, ők meg ellene. Most persze gondoljunk bele, mi lett volna, ha Magyarország blokkolta volna azt, tehát a Putyin kémei és az egyéb - most majdnem csúnyát mondtam - vádak, azt hiszem, elég erőteljesen jelentek volna meg. Így, hogy például a holland felsőház blokkolta a

vízummentesség megadását az ukránoknak, ezt így a nemzeti szuverenitás alapján elrendezték, mondván, hogy a holland szenátusnak joga van ehhez. Ha a magyar parlament hozott volna egy hasonló döntést, akkor, azt gondolom, megnézhetnénk, hogy a Washington Post meg az összes német meg francia meg egyéb kiegyensúlyozott és mindig korrektül tájékoztató médium vajon milyen kritikákat vagy cikkeket írt volna Magyarországról. No, tehát hogy milyen eszközeik vannak? Ezek az eszközök vannak, és továbbra sem fogjuk engedni a NATO-Ukrajna miniszteri szintű tanácsülés összehívását mindaddig, amíg az ukránok vissza nem adják a magyaroknak azokat a jogokat, amelyeket elvettek.

Itt, ugye, volt egy parlamenti konszenzus a kárpátaljai magyarok mellett történő kiállításban. Ez hasznos, jó lenne, ha minél több kérdésben lehetne ilyen, jó lenne, hogyha a határon túl élő magyarok támogatásában is nemzeti konszenzus lenne; de nincsen, mert van olyan parlamenti párt, egy egészen biztosan, amely nyíltan fellép a határon túli magyaroknak nyújtandó minden létező támogatás és állampolgárság kérdésével szemben - nyilvánvalóan mindannyian tudjuk, hogy melyik pártról beszélünk.

Természetesen evidens volt, hogy itt a nehéz helyzetben segítettünk a határon túli magyaroknak, ez nem lehetett kérdés. Azt, hogy ezt hamarabb tettük meg, mint adott esetben annak az országnak a kormánya, amelynek a területén élnek, azért nem részleteztem, meg azért nem is akarom, mert azért korrekt módon - hogy is mondjam? - emlékeztessük magunkat arra, hogy tavasszal milyen felkészületlenül érte az egész világot ez a fajta világjárvány. Emlékezhetünk rá, hogy G7-es országokból jöttek képek, tudósítások arról, hogy emberek maradtak ellátatlanul, és haltak meg az egészségügyi rendszer korlátozott kapacitásai és korlátozott eszközellátottsága miatt, a szomszédaink ráadásul nem is G7-es országok, tehát nem is olyan nagyok, nem is olyan erősek és nem is olyan gazdagok, mint ahol emberek haltak meg az ellátatlanság miatt, én tehát nem gondolnám, hogy szándékosság lett volna abban, hogy a magyarlakta területeken mondjuk az egészségügyi védekezéshez szükséges eszközökkel való ellátottság alacsonyabb szinten volt, mint Magyarországon, merthogy ez valószínűleg az egész országra érvényes lehetett, mert ne felejtsük el, hogy ezeknek az eszközöknek a beszerzése embert próbáló feladat volt tavasszal, és itt igazolódott vissza a keleti nyitás politikánk helyessége például, hogy mindig egy korrekt, a kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatot tartottunk fenn a Kínai Népköztársasággal, ahol mindenki sorakozott, de nemhogy sorakozott, lökdösődött - sőt még ennél durvább jelenetek is voltak - azért, hogy a védekezéshez szükséges eszközöket be lehessen szerezni, és azok lökdösődtek a legjobban, akik a leghangosabban bírálják egyébként Kínát.

Ami Erdélyt, illetve a Románia területén élő magyarságot illeti, azt tudom mondani, tisztelt képviselő úr, hogy természetesen hogyha egy szomszédos ország bármilyen rendű és rangú vezetője úgy beszél a magyarokról és Magyarországról, ahogy Románia elnöke azt tette, akkor számomra legalábbis evidencia, hogy amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten. Magyarország nem egy bokszsák, amit csak úgy hobbiból el lehet kezdeni püfölni minden következmény nélkül, ilyen esetben fel kell lépni. Mi egy több mint ezeréves nemzet vagyunk, és ezért szerintem joggal követeljük meg, hogy úgy is beszéljenek velünk. Egyébként pedig még egy érdekesség a romániai parlamenti választásokról: az RMDSZ kérésére részt vettem a kampányban, az RMDSZ kérésére egy telefonhívást is felvettek a hangommal, amelyet Victor Ponta a romániai belpolitikába történő beavatkozásnak minősített, az a Victor Ponta, aki 2013-ban az MSZP tömegrendezvényén mondott beszédet a Budapest Sportcsarnokban román miniszterelnökként. Ennyit az egyenlő mércéről egyébként, meg a nemzeti konszenzusról, amely ezt a kérdést övezi.

Na most, ha megengedik, akkor a bolgár-magyar kapcsolatokról annyit szeretnék mondani, hogy örömmel értesültünk arról, hogy a bolgár miniszterelnök-helyettes múlt heti látogatása Budapesten olyan jól sikerült, hogy végül a bolgár kormány meghozta azt a döntését, amelynek értelmében a magyar kormány által biztosított költségvetési forrásokat kiegészítve hozzájárul a bolgár központ létrehozásához. Mi örömmel vesszük azt, hogy a Magyarországon élő bolgár nemzeti közösség jól érzi magát Magyarországon, hogy otthonának tartja Magyarországot, hozzájárul Magyarország gazdagításához kulturális és gazdasági szempontból is, ezért a bolgár nemzeti közösség mindig is számíthat Magyarország kormányának a támogatására, amit azzal tudunk kifejezni, hogy amióta kormányzunk, a négyszeresére emeltük a bolgár közösségnek járó évenkénti támogatást.

A határon túli magyarok képviselőjével kapcsolatban azt tudom mondani, hogy ahol egységes nemzeti képviselő jött létre, ott egyrészt mindig sokkal sikeresebben szerepeltek a magyarok a választásokon, másrészt pedig sokkal erősebb a hangjuk, amikor a magyar nemzeti közösséget kell képviselni, ezért valóban örömteli, hogy a romániai parlamenti választáson a számottevő magyar érdeket képviselő pártok egy közös listán indultak, így nem vezett el szavazat, ez látszott is az eredményen; mint ahogy látszott az eredményen mondjuk Szlovákiában is, amikor most már huzamosabb ideje, egymás után a harmadik parlamenti ciklusban nincsen magyar nemzeti képviselő. Az elmúlt napokban történtek lépések annak érdekében, hogy a Magyar Közösség Pártja és a Híd egyesüljön, ugyanakkor sajnos az Összefogás nevű párt ebből kimaradni látszik. Reméljük, hogy nem lépünk bele egy újabb pocsolyába, és nem végezzük ugyanott, ahol eddig voltunk, csak most nem a Híd és az MKP, hanem egy összefogás és az Összefogás áll majd egymással szemben (*Balczó Zoltán közbeszól.*), ez nem lenne jó. Jó lenne, hogyha a Felvidék esetében is létrejönne az egységes képviselő. Egyszerűen tapasztalati tény: ahol egységesen tudunk fellépni, ott erősek vagyunk, ahol nem tudunk egységesen fellépni, ott adott esetben képviselő nélkül is maradhatunk.

A Vajdaság kapcsán még azt szeretném elmondani, hogy én természetesen tiszteletben tartom az európai intézmények véleményét, nyilván fenntartva magamnak a jogot arra, hogy ne mindig értsek velük egyet. Az Európai Parlamenttel nem érttem egyet akkor sem, amikor azt mondták, hogy a magyar határ ellen Röszkénél támadást indító vezetője csak azért dobált tárgyakat a magyar rendőrök felé, hogy hűtse a hangulatot, hasonlóképpen az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó Szerbiával szemben is szerintem egy alapvetően bővítésellenes álláspontot visz az Európai Unió, ami szerintem baj, mert a szerbek csatlakozása az Európai Unióhoz legalább annyira európai érdek - és magyar érdek egyébként -, mint szerb érdek.

Én azt tudom önnek mondani, tisztelt képviselő úr, hogy nyilván a VMSZ-nek is mindig vannak kérései a szerb kormány felé kisebbségi ügyekben, ezeknek a döntő többségét el is szokták érní, a szerb kormány döntő többségében teljesíteni is szokta a VMSZ kéréseit, és azt tudom önnek mondani, hogy ha ön tárgyilagosan felállít egy sorrendet a hét vagy hat szomszédos országunk vonatkozásában, messze Szerbia áll az első helyen a magyar nemzeti közösséggel szemben viseltetett viselkedés, álláspont, gesztusok tekintetében, és ezt szerintem érdemes elismernünk, főleg azért - főleg azért! -, mert az őket követők között vannak európai uniós tagok, ugye, amelyek képviseltetve vannak az Európai Parlamentben, és az nekem mindig furcsa, amikor olyan országok szólalnak fel a szerbiai kisebbségi politikát bírálva, amelyekkel szemben nekünk is lennének azért megjegyzéseink, vannak is, és beszélünk is velük róluk.

Horvátország és Magyarország kapcsolata tekintetében azt tudom mondani, hogy pontosan tudjuk, hogy vannak olyan vállalati, gazdasági ügyek, amelyek beárnyékolják ezt a kétoldalú kapcsolatrendszerrel, még akkor is, hogyha ezekbe a magyar kormány nem kíván beavatkozni, hanem ráhagyja a vállalatokra és a horvát

kormányra, hogy elintézzék egymással az ügyeiket, ugyanakkor világos, hogy nem függetleníthetjük a kapcsolatokat ezektől a kérdésektől. Mi a mostaninál szorosabb együttműködésre is készek lennénk egyébként Horvátországgal. Nem mindig szembesülünk hasonló lelkesedéssel arról az oldalról, de ezt nem bírálatként mondom, egyszerűen nyilvánvalóan joguk van a horvátoknak ahhoz, hogy kevésbé lelkesedjenek a javaslatainkért, mint ahogy mi lelkesedünk a sajátjainkért, ugyanakkor azt gondolom, hogy van egy csomó kiaknázatlan lehetőség a két ország kapcsolatában. Most ez egy jó lépés, hogy megépítették az LNG-terminált, jó lépés, hogy le tudtunk foglalni egymilliárd köbméternyi kapacitást, jó lenne, mi javasoltuk nekik a két ország energetikai piacainak az összekapcsolását, már úgy értem, hogy a határt keresztező tarifák kiiktatását a rendszerből, erre ők még nem állnak készen - meglátjuk, hogy mennyire tudunk majd továbbmenni.

Az elnök úrnak jelzem, hogy az általa jelzett licitről tudomásunk van, tisztában vagyunk a licitre felkínált ingatlanok listájával is, és természetesen azon dolgozunk, hogy azok közül minél többnek a sorsa - de lehetőleg az összesé egyébként - megoldódjon, és megnyugtató legyen.

Ami Csángóföldet illeti, tisztelt elnök úr, rengeteg fejlesztést futtatunk ott is óvoda-, kultúrházépítés, a délutáni iskolák indítása terén, Bákóban átadtunk egy magyar központot, ingyenes étkeztetés van a magyar gyermekeknek, az ott dolgozó magyar tanároknak a fizetését megdupláztuk. A gazdaságfejlesztési programot ott még egyelőre nem tudtuk elindítani, ennek az az oka, hogy azért egy bizonyos fokú beleegyezés szükséges az adott ország részéről, ahol ilyen programokat hajtunk végre, nem kívánunk olyan provokatív lépéseket tenni, amelyek adott esetben több kárral járnának, mint amennyi hasznot hoznának. Azon vagyunk, hogy Románia részéről is hasonló hozzáállással szembesülhessünk, mint Szerbia részéről, és akkor nyilvánvalóan Románia más területein is meg tudjuk indítani a gazdaságfejlesztési programot. Rajta vagyunk, elnök úr, ígérem önnek, hogy ha változás vagy fejlemény van, akkor arról be fogok önöknek számolni.

A gazdaságfejlesztési programunkat természetesen folytatjuk, a kormány elkötelezett, láthatják a képviselő urak, hogy a világválság okozta gazdasági kihívások sem csökkentették le a határon túli gazdaságfejlesztésre szánt forrásokat. Természetesen a jövőben is számíthatnak arra, hogy ezeket a programokat folytatjuk.

A zárszámadás vonatkozásában, képviselő úr, nem igazán értem, nem értettem, hogy hogyan nem került ez önök elé, de most az elnök úr megmagyarázta. Amennyiben a képviselő úr igényt tart arra, a gazdaságfejlesztési programok eddig elvégzett munkájáról, az eddigi kifizetésekről és a programokról természetesen még a jövő hét folyamán fogunk önnek egy tájékoztatót küldeni (*Balczó Zoltán: Köszönöm.*), és akkor talán a szorgalmas, de mivel dolgozik, ezért néha hibázó kollégának a mulasztását kivédjük.

Most egyedi céges ügyekre, megmondom őszintén, azért nem tudok önnek válaszolni, mert nem foglalkozom velük. Köszönöm szépen a jelzését, természetesen utána fogunk nézni. Higgye el, hogy az egész intézményrendszer azon az alapelven dolgozik, hogy minden szabályt - és itt a „minden szabály” alatt értjük a magyar, az adott országbeli és az európai szabályok betartását és a saját pályázati kiírást - betartva költjük el a közpénzt. De természetesen hogyha vannak konkrét ügyek, akkor sosem bújunk el azoknak a megvitatása elől.

Végezetül pedig hogy Ukrajnában ellehetetleníthetik-e a gazdaságfejlesztési programot. Nyilvánvalóan meg tudják nehezíteni annak a végrehajtását, ezt minden eszközzel próbálják is. Az tehát, hogy rárukták az ajtót az Egán Ede Alapítvány központjában dolgozó kollégákra, hogy folyamatosan zaklatják a pályázati nyerteseket, hogy bevetik az SZBU-t, az adóhatóságot meg még ki tudja mit, az nyilvánvalóan nem

egy baráti gesztus, és hiába magyaráztuk el nekik számtalanszor, hogy hogyan működik ez a program, hiába írtuk le, hiába küldtünk jegyzéket, ezek a nem baráti gesztusok tovább folytatódnak, de a programot egyelőre természetesen tudjuk folytatni. Ez magyar költségvetési forrás, ily módon aztán a felhasználása nyilvánvalóan nem függhet más ország döntésétől, kétségtelen azonban, hogy mivel egy másik ország területén kerülnek végrehajtásra a beruházások, ezért aztán az az adott ország, illetve annak hatóságai, intézményei ellenállást tudnak kifejtteni, legalábbis meg tudják nehezíteni a programnak a végrehajtását, de azon leszünk, hogy a határon túli magyar nemzeti közösségek támogatása érdekében végzett munkánk a jövőben is legalább annyira hatékony legyen, mint volt eddig.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Megtisztelő az érdeklődésük, köszönöm a kérdéseket, a felvetéseket és az eddigi együttműködésüket, és kérem, engedjék meg, hogy a minisztérium és annak vezetői nevében áldott karácsonyt kívánjak mindannyiuknak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen a miniszter úr válaszait.

Mielőtt a bizottsági ülést bezárnám, engedjék meg nekem is, hogy minden jelenlévőnek, a miniszter úrnak, a kollégáinak, a Külügyminisztérium jelen lévő dolgozóinak, a Külügyi Hivatal jelen lévő dolgozóinak, a miniszteri biztos uraknak és képviselőtársaimnak áldott adventet, áldott és szép karácsonyt és a jövő esztendőre jó egészséget kívánjak - talán ez a legfontosabb most ebben a helyzetben.

Az ülés berekesztése

Vigyázzanak magukra, az Isten áldja önöket! Köszönöm szépen, hogy ma is együtt dolgozhattunk. A bizottsági ülést bezárom.

(Az ülés befejezésének időpontja: 14 óra 25 perc)

Pánczél Károly
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Molnár Emese